

Phleum arenarium

Sandtimotej

Klass: Liliopsida (enhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Poales (gräsordningen), **Familj:** Poaceae (gräs), **Släkte:** *Phleum* (timotejer), **Art:** *Phleum arenarium* - sandtimotej L. **Synonymer:** *Sandkampe*

Kännetecken

Sandtimotej är ett litet, ettårigt gräs. Stråna är styva och 5–15 cm höga. De kan vara något greniga vid basen, så att plantan förefaller vara tuvad. Bladslidorna är som färska violettanlupna, den översta tydligt uppblåst, och bladskivorna långspetsade och 1–3 cm långa. Blomställningen är ett klubblikt, ovalt ax med tydligt avsmalnande bas. Som färskt är det blå- eller grågrönt, men det gulnar ganska snart. Skärmfjällens kanter är cilierade till tandade. Överblommade exemplar av sandtimotej står kvar länge under sommaren som gula, styva små plantor. Även i detta skick är sandtimotej lätt att känna igen som en liten, ettårig timotej med nedåt avsmalnande ax.

Utbredning och status

Sandtimotej förekommer på sammanlagt ett hundratal lokaler i landet, framför allt i kusttrakter. För närvarande finns den i östra Skåne och på Gotland, sällsynt på Öland, framför allt på östra sidan, samt på ett fåtal lokaler i Halland och Bohuslän. Den har försvunnit från Blekinge och minskar mer eller mindre tydligt i alla landskap. Sandtimotej finns framför allt i kusttrakter i Syd- och västeuropa samt som införd på Nya Zeeland.

Ekologi

Sandtimotej växer på sandig, störd mark, såsom sanddyner, sandstäpp och sandfält tillsammans med sandstarr *Carex arenaria* och borsttåtel *Corynephorus canescens*, men även på kulturskapade miljöer med gles vegetation, t.ex. vid järnvägar, vägar och vägkanter, i sandtäkter och på övergivna sandiga åkrar och på trampad, fläckvis kal sandmark. På Öland finns den mest i solvarm sand på kulturskapade växtplatser, på Gotland mest på sanddyner och sandgräshedar. Växtplatserna är över lag humus- och finjordsfattiga. Möjligen gynnas den av visst kalkinnehåll i sanden. Den gynnas även av betesdrift genom att trampet skapar störningar i växttäckets så att sanden blottläggs.

Hot

Sandtimotejens tillbakagång beror sannolikt på att växttäckets av olika skäl sluter sig, t.ex. genom minskad störning av betesdjur. Gödsling genom kvävenedfall är ett idag ökande hot mot arter i sandstäpp.

Åtgärder

Genom att vidmakthålla blottor i vegetationstäckets på sandtimotejens växtplatser ger man förutsättningar för dess överlevnad. En eventuell artificiell störning måste dock ske vid sådan tidpunkt att unga plantor inte skadas. Förekomster på sandstränder bör hållas under uppsikt så att de inte skadas av anläggningar för bad- och friluftsliv. Populationerna bör kontinuerligt hållas under uppsikt av floraväktarna.

Övrigt

Utländska namn - DK: Sand-Rottehale, F: hietatähkiö, N: sandtimotei, GB: Sand Cat 's-tail

Naturvård

Konventioner: Typisk art i 2130 Grå dyner (Boreal region (BOR) och Kontinental region (CON)), Typisk art i 6120 Sandstäpp (Boreal region (BOR) och Kontinental region (CON))

Litteratur

- Andersson, U.-B. & Gunnarsson, T. 2000. Presentation av Ölands nya hotarter bland kärlväxterna. *Krutbrännaren* 9 (2): 36–57.
- Ekstam, U., Jacobson, R., Mattsson, M. & Porsne, T. 1984. *Ölands och Gotlands växtvärld*. Helsingborg.
- Olsson, K.-A. 2000. Gamla bekanta – nya vänner. Rödlistade arter i Sverige 2000 ur ett skånskt perspektiv. Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad 2000 (3): 4–23.
- Pedersen, A. 1974. Gramineernes udbredelse i Danmark. Spontane og naturaliserede arter. *Bot. Tidsskr.* 68: 177–343.
- Sterner, R. 1986. Ölands kärlväxtflora. 2:a rev. uppl. utgiven av Å. Lundqvist. Stockholm.

Författare

Lena Jonsell 2000. © ArtDatabanken, SLU 2007.